temporalis:vt in auč.vt diff.iudi.§.j.col.viij. Contrarium credo:q2 ſi nõ valet in totum dꝫ valere pro ea parte pro qua valere põt:arg.ff.de ſerui.l. ſi tam auguſti. porro quãdoqꝫ pars ponitur pro toto:vt.ff. de leg.iij. l.vxori ſue. ¶ Quero nunquid ciuitas durans in nouis ciuibus nõ naturalibus ſed aduẽticijs dicat̃ eadeꝫ ciuitas? Rñdeo ſic:nã hoc eſt ſimile capitib⁹ ſurrogatis in loco mortuorũ.ff.de leg.j.l.grege: ꝛ.l.ſi gregem: ꝛ patrie priuilegiũ videt̃ ipſis ciuibus eſſe ꝯceſſum:vt C.de teſt.l.ſi non ſpãli:ꝛ de fo.cõpe.dilecti. Item q2 qð vniuerſale eſt nõ põt morte perire ſicut homo in genere non moritur:vt.ff.ad.l.fal.l.in ratione.§.incerte. Item lex dicit ciuitas noſtra populoſa eſt q̃ in numero etiam aduenas cõprehẽdit:vt in auč.de queſtore poſt prin.col.vj. Nam ciuitas vice perſone fungit̃ cuꝫ talis eſt vniuerſitas que vice vnius perſone fungat̃ oĩa tranſeunt cuꝫ ipſa vt.ff.de fideiuſ.l.mortuo. ¶ Quero qd ſi ex pluribus caſtris vnius ciuitatis puta bononie fiat vna ꝯgregatio que velit ſe ſurgere noĩe ciuitatis? Rñdeo h̃ non põt fieri ſine conſenſu ſuperioris.i. rectoris illius ciuitatis in cuius territorio edificet̃:vt.ff.de col. illicitis.l.j.ꝛ arg.ff.de rerũ diui.l. antepe.§. penul.ſm Odo.ꝛ.C.de fundis limi.l.quecunqꝫ caſtroꝝ li.x.ꝛ in auč.qui.mo.natu.effi.ſui.§.ſiqs igitur ex quolibet col. vij. VEL HABETIS.preſentes ergo ꝛ preteritas tñ hic conſuetudines concedit. ¶ Quid ergo de futuris? Rñdeo ille nõ concedunt̃ per ꝯſtitutionẽ iſtaꝫ odo.arg.ff.de le.i.cũ lex: ꝛ ſic eſt ar.ꝙ noua ſtatuta nõ poſſint fieri ſine ſcia principis:ar.a ꝯ̃rio ſenſu iſtius littere:dic vt in.l.oẽs populi per doc.imo ſi ptinent ad bonum regimẽ per ea q̃ ſequunt̃ ſtandũ eſt antiquitati. SICUT ANTIQUO.arg.ꝙ antiq̃ conſuetudines ſunt ſeruande[a].vñ dicit lex: ne ꝙ ꝯ̃ longam ꝯſuetudinem fiat ad ſollicitudinẽ ſuaꝫ reuocabit preſes prouincie.C.q̃ ſit longa ꝯſuetudo.l.i. ſimile habes.C.ð of.rec.prouin.l.nullũ.C.de ſer.ꝛ aqua.l.ſi manifeſte:ꝛ.ff.de of.procõſul.l.ſi in aliã. Et not. h̃ expreſſum ꝙ in paſcuis pontibus aquis ꝛ molendinis ac etiam in ipſis cõmoditatibus aquarũ ſtandũ eſt antiqtati:verbuꝫ.n.habuiſtis ꝛ habetis ſignat retro ſubſiſtentiam iure ꝯſuetudinario:ꝛ q2 illud erat amiſſuꝫ per rebellionem h̃ recuperat̃ per gratiã ꝛ recõciliationẽ.C. de ſen.paſ.l.ſi.ſicut ſi poſtliminio ciuitas reuerſa eſſet ff.de iniuſto te.l.ſiqs filo.§.ſi. Et ſcias ꝙ in p̃ſcribẽda conſuetudine nõ eſt neceſſe allegare titulũ:vt no.in.c. j.de reſcrip.li.vi.in nouel.ꝛ facit ad ꝯſuetudinẽ obſeruandã.C.de agri.ꝛ cenſi.l.dñi predioꝝ li.xi.ꝛ per Jo. an.in.c.iij.de ꝯſue.li.vi.in nouella. Itẽ no. ꝙ interduꝫ fit aque diſtributio arbitrio boni viri.ff.de va.ꝛ extraor.cog.l.de vſu.ꝛ no.in ſpec.de cã poſ.vbi vide. Imperator vult h̃ ꝙ aq̃ perpetua ꝛ curſus eius ꝛ cõmoditas perpetuo non tollat̃ nec alteretur:facit.C.de aqueduc.l.ſi diligenter li.xi.ꝛ loquitur tam de aqua publica q̃ꝫ de aqua q̃ ſeruit cõmoditatibus priuatorũ vt h̃ in verbo perſone:ꝛ eſt expreſſum.C.de aq̃duc.l.vſu aque. li.xi. ꝛ extra de of.dele.cum olim. INTUS ET EXTRA. No.tã eãdẽ q̃ꝫ aliã eẽ poſſe ꝯſuetudinẽ intra ciuitatẽ ꝛ extra.i.in rure ꝛ in comitatu vt hic.C. ð teſt. l.ſi. IN PRIUILEGIO.i.in ꝯſuetudine priuilegiata. Conſuetudo priuilegiat aliquẽ ſicut principis priuilegiũ:nam ꝯſuetudo vice principis fungitur de v̾bo.ſig.c.ſuper quibuſdam.§.preterea. ¶ Et collige h̃ ꝙ ſicut per rebellionem contra principem perdũtur priuilegia:ita conſuetudines priuilegiate quod tenemẽti. MUNITIONE CIUITATIS. Licet.n.lombardis ciuitatem munire:vt hic ꝛ.j.eo.ciuitates. Adde ꝙ non ſolum lombardis:ſed etiã alijs C.de ſacroſan.eccle.l.ad inſtructioneꝫ. ¶ Nunquid ergo eccleſie tenerẽtur ad talem munitioneꝫ conferre. Dic ꝙ aut fit ad ornatum:ꝛ non debent conferre. Aut fit ad neceſſitatem ꝛ debent conferre:q2 eſt eadeꝫ ratio que in via ꝛ pontibus:nam refectionem itineris ꝛ pontiuꝫ agnoſcit eccleſia propter cõem reipublice neceſſitatẽ: in qua etiã eccleſie ꝯtinent̃. Idem ꝛ in gabella plauſtroꝝ q̃ ſoluitur ad portam q2 illud ſoluitur q2 plauſtra deſtruunt ciuitatem ꝛ vias:ꝛ oportet ꝙ quottidie reficiãtur vie ex illa pecunia:ꝛ ideo ſicut ad refectionẽ vie tenentur ita ad ſolutioneꝫ illius gabelle ex qua reficit̃ via. Ad expenſas ergo ſupuacuas vel honoris cã ſicut eẽt ſalizare[b] plateã nõ tenẽtur eccleſie:ſꝫ ad al̾s neceſſarias expẽſas pontiũ viarum muroꝝ tenentur ſm Jaco.butri.in.d.l.ad inſtructionẽ:niſi forte ſint eccleſie mẽdicantiuꝫ: quia nulla bona in ciuitate habent: ſicut dicimus in ſimili de capi.di.l.tutelas.§.ſi libertate:ꝛ.ff.de vulga.ſubſti.l.lex cornelia. Naꝫ pauperes ad huiuſmodi ſumptus burſales conferre nõ tenentur:vt legitur ꝛ notatur.C. de annonis ꝛ tribu.l.indictiõis.lib.x.ꝛ no.xvj.queſtione.i. generaliter ꝙ ordinaria ſub ire tenẽtur:ꝛ extra de imu.eccle. minus. ꝛ.xxiij.q.viij.ſcõꝫ. Quid de collectis que pro alijs neceſſitatib⁹ iponunt̃? Dic ꝙ ſi poſſeſſio per eccleſiã acquiſita erat aſcripta dare pro ſolido ꝛ libra ad collectas: q2 qñqꝫ p̃rimonialia munerꝫ poſſeſſionibus inducunt̃:vt.ff.de mune. ꝛ bono.l.reſcripto.§.vlt.ꝛ.l.muneꝝ.§.patrimonioꝝ: ꝛ tũc res illa ẽ onerata:ꝛ cũ illo onere tranſit qua de re clericus ad quẽ peruenit ꝑ illa ſoluere tenetur.ff.de act.emp. ꝛ vendi.l. alienati.ff.de acqren.reruꝫ do.l.traditio.C. ſine cenſu vel reli.l. oẽs. Nam pro talibus collectis bona ſunt hypothecata:imo ſunt quodãmodo ſuppoſita ſeruituti cuidam:ꝛ ideo ad quẽcunqꝫ tranſeũt cum onere ſuo tranſeũt:vt.ff. de act.emp.l. in venditione:ꝛ hoc verum ſi talis deſcriptio q̃ fit ꝓ ſolido ꝛ libra ſit ppetua ꝛ certa: Secus ſi ꝓpter varietatẽ negocioruꝫ iminentiũ imutetur:nam incerte obligationi hypotheca accedere nõ põt:ꝛ ideo non vr̃ huiuſmodi onus durare poſtq̃ꝫ peruenit ad pſonã priuilegiatam:vt in.c. vno de iurepatro. in.vj.ꝛ ita tenet Arch.in.c.i.de imu.eccle.li.vj.ꝛ idẽ ibi Jo. an.i nouel.vel ꝛ p ſpe.in ti.de cleri.ꝯiug.c.i.verſi.ad hoc. Ex his apparet ꝙ collecta eſt munus mere patrimoniale:vt qñ eſt perpetua certa ꝛ ordinaria:qñqꝫ eſt munus mixtũ vt quãdo non eſt ordinaria:ſed ſm emergentes caſus imponit̃ pſonis pro rebus quo caſu nõ tenetur eccl̾ia:q2 non eſt ſubiecta comitatibus vel dñis tpalibus ſicut nõ tenet̃ ad ſupindictũ vt.C.de ſacroſan.ecc.l.placet.ad que etiã non tenet̃ cleric⁹ ad titulũ ſui patrimonij perpetuo ordinatus:vt no.in.c.epũs de prebẽ.p ber. IN IURISDITIONE TAM CRIMINALIBUS CAUSIS QUAM IN CIUILIBUS. Hic aperte apparet ꝙ merũ imperiũ ꝛ mixtum dicit̃ iuriſditio cum dicat in criminalibus ꝛ pecuniarijs:ſic.ff.ð off.eius cui mã.eſt iuriſdi.l.i.§.i.vt no.ff. de iuriſ.om.iud.l.imperiũ. CRIMINALIBUS. Sed an ꝛ ſine hac pmiſſione habeant iuriſditionẽ in criminalibus:vidi ſepius queri. Jo.ꝛ Azo.dicũt ꝙ ſic.vt.ff.de of. preſi.l.illicitas.§.qui vniuerſas.ff.ex qui.cau.maio.l.ſed ꝛ ſi per p̃torem.§.i. Alij dicunt ſolo principi merũ imperium cõpetere. Nam populus ex.l.ortenſia ei ꝛ in eũ oĩe imperiuꝫ ꝛ oẽm iuriſditionẽ tranſtulit.vt inſti.de iure natu.§. ſed qð principi.ꝛ.ff.de ꝯſti.prin.l.i.in prin.ar.validũ.ff.de of. prefec.p̃to.l.vnica ibi regimẽtis:ꝛ arg.C.de veteri iure enucle. l.i.§.ſed hoc ſtudioſum. Itẽ dicit expreſſe lex iſtius imperatoris oĩs iuriſditio ꝛ oĩs diſtrictus apud principem eſt:vt.ꝯ̃. que ſint regalia.c.oĩs iuriſditio. Item ꝛ ſolus princeps põt ſtatuere gñalem equitatẽ:vt.C.de leg.ꝛ conſti.prin.l.i.ꝛ ad hoc vr̃ facere diffinitio iuriſditionis. Eſt.n. iuriſditio ptãs de publico introducta cum neceſſitate iuriſditionis ꝛ eqtatis ſtatuende.vt notat do. Azo.in ſumma ſua.C.de iuriſ.om. iu.circa prin. Et nemo ſani capitis dubitat merum imperiuꝫ iuriſditioneꝫ eſſe:vt.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſ.l.i.in gl. ibi ꝛ ideo:ꝛ.l.ij.in princ. Non obſtant leges in contrarium allegate:q2 exercentur auctoritate principis:vt.C. de leg.ꝛ conſti.l.ſi.ꝛ.ꝯ̃.que ſint regalia.c.omnis iuriſditio. Illud tamen nemo eſt qui neget magiſtratus municipales non habere merum imperium:vt.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.magiſtratibus. Sed

a ¶ Seruãde. vide.c.j. vt lite pendẽ. in verbo cõſueuiſtis: ꝛ.c. licet de foro cõpe.ꝛ ð officio ordina.c.duo ſil̾.ꝛ c.dilecti.ð p̃ſcri. c.ad audientiaꝫ. in verbo conſueuiſt. ð preſcripti. c.auaritie: de p̃ben. i v̾bo cõſueuiſtis. faciat qð ibi dixit bald.in rub.ð dil. q2 ſi iudex nõ ſeruat cõſuetudinẽ ita poſſit appellari: ſicut ſi non ſeruaret ius cõmune: allegat.d.l.an in totum:facit.c.ij. de proba.in verbo conſueuꝫ: facit.c.cum eccleſia:de cã poſ.ca. veniens: in verbo conſueuerũt de teſt.c. cuꝫ clerici.de pac.

b ¶ Salizare.vi de bal. in.l.ad inſtructionem : de ſacroſanc. eccle. and.barba.

per rebellionem perdunt privilegia

Quod omnes tenentur ad civitatem reficiendam